

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 50 (1936)

Artikel: Meas ô linard

Autor: Dolf, Tumasch

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-206593>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 11.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

MEAS Ô LINARD

DA TUMASCH DOLF

Meas ò Linard e mort, ca jau era anc en rodliet, mo jau mi ragord anc fetg bagn dad el. Betga ca's fussan stos buns amitgs. Enzatge cuntrari allas natiras nus ha betga scho gnir sur ena tschearta distanza or.

El era en umet curt gross, mo fetg viv. En pér ilet sbrinz-lavan fia, cur el era viro, mo savevan puspe terglischar spir carezia a buntad, cur el era da buna viglia. Ena barbetta grischa ornava la si fatschetta radunda.

Me vevel betga bugent, perquei ca jau era betga husli avunda suainter seas managear, ad el ch'era la laverusadat agn persuna. Ple bugent vevel il meas frar. Lez era adigna suainter ad el, oragio nuegl, sei agn clavo, gian sper il tschep da lena, insumma dappertut. Ea, igl ô Linard, en um spargnus, ca deva betg or en cotschen per nut, gli veva cumpro ena sigretta, per ch'el emprendi da fender lena.

«Quel bagn, quel savess gnir tier enzatge, mo tschel... Adigna ved ils termagls a que tgea als cudeschs, avanc'el sa liger scoi s'oda. Quegl e betga gliat per las nossas muntognas.»

Igl ô Linard era en mat vigl a steva ensemèl cun la si sora, la noss'onda Vreana. A jau gneva or ple bagn cun leza. Ella saveva tantas da quellas canzuns viglias a raquintava badoias sainza fegn. Quei era blear ple bi ca fender lena a gidar a nuegl. Igl ô sburblatava blearasgea, cur l'onda Vreana raquintava a cantava, en rudî d'unfants enturn ella: «Quellas bealas badoias a que cantinem.» — Mo el era betg'adigna sto ascheia. Pér ple tard, ch'el ruassava agn freda fossa, sunti gnia sesur quei.

Ils dus viglets vevan ena pintg'agricultura, tres-quater biestgs ad ena roschetta glimaris manedels. Els sastargevan tras, scoi pudevan a savevan.

Els eran stos ils vigls d'ena roscha fardagliuns, eran naschis tuts dus oz avant zirca 100 onns. Da quindesch onns stol il Linnardet ir ad emprender en mastrign, a quei giod'Andeer tier il «Hrest lung», il ple renumno calger, ca la nostra vallada veva dalsez tains. Igl eri en stupent mester, mo culs emprendists en glimari; devi fridas sco da plover per mains ca nut, a quella tschinta da calger fascheva mal, cur'la schivlava gio pigl dias ad enturn las ureglas. Ear il «Nad», ascheia schevin enaparts agl meas ô, ha survegnia la si part. Mo salamento hal mena cu'l gneva ensei la dumengia; schiglio vessel survegnia ear anc lisei. — Quei fuss enzatge per ils emprendists dad ozilgi, noc'in lastga strusch earvar la bucca, ch'igl tiran schon sei il nas a fan il fagott! —

Basta, el ha fatg tras ils seas dus onns, scho dar fridas ad enqualgea endiro fom — la dunna dil Hrest er'ena fetg spargnusa, fascheva suppas lungas a metteva poc grass sur ils pizzochels giau. — Sch'el e sto sen viedi da mastrignêr, seja nut, dentând erel gnia en stupent calger a gudagineva pulitameng cun ir segl stêr.

Il Nad era dalsez onns en beal a sperteziás giuven. Schagea pintg, vevel en immensa forza corporala. Ils ple grands schumaris vevan respect dad el, dalla si sveltadat, dals sèas pugns, ca savevan scuder da que bi schuber, sch'igl fascheva da basigns. Mo alla cumpagneia al vevin bugent, pertge ch'el era en carstgan plagn humor, plagn tempas a getgas (schnoccastuccas), ch'in stuveva schluppar dil rir. Perfin riemas faschevel. A cantar savevel, veva ena vusch sco en'orgla. Mo cun tut savevel tener masira, ascheia, sco carstgans enurden san. Quegl e la ver'a la verdat!

Qua ch'il Nad era gest als migliers onns, vevin quels dalla nostra vischnanca en terment prozess perveda l'ava dalla turvasch a levan samaglear. Essend ca la cunterpartida da meas tat gneva betga sura cun bunas raschuns, vevin sascho giau, da bastunar an ena radunanza ils adversaris; els eran suravei agl diember. Ils nos vignan sesur quei. Il Nad veva tocchen ussa nuta sascho aint alla dispitta, mo cu'l oda quei, empurmettel, da gnir a gidar, sch'igl fetschi da basigns. La radunanza era agn tgea da scola, ad el spetga or avant leza, toc ils seas al

cloman. Agl mument decisiv earvel gl'esch ad aintra. Ils bletschs surstattan ad han betga la curascha dad ulzar en pugn. — «Ti calgeret imfam,» de egn ver gètg, cu'gl en lura is a tgea.

En'otrea erel rivo tochen avant la dertgira. Betga ch'el vessgia cummess enzatge, el veva stuvia ir a dar perdetga. Qua eran ils sabis signurs derschaders ad en per advocats ad entschevan ad examinar el. Quei ch'el sa dalla tgosa, gil sinzermeng, dat risposta cun pazienza sen en'entiera roscha dumondas. Mo ques «cherlis» vutan anc adigna saver daple a daple. Ad en advocat fa da quellas dumondas, ch'en recli carstgan, en carstgan natural, sa betga sco rispunder, sainza sacuntragir. Qua laschel il Linard ir sei il senn, a gliez vevel en detg, dat ena zappigneda a va vei culs pugnis sut il grugn agl advocat: «Cu'gl e lura avunda, sch'egl, ti spanîser dil giavel, varda, ca tgi sfratg aint els!» . . . Quegl ha gido. «Ea, gl'e avunda Linard,» gil il president cun en surrir sels daints, «ti sas uss'ir.» — Il Linard e lura ia, ad igl han nuta zito ple el. Mo anc onns suainter savevel sarabtgantar aint, cu'l raquintava digl advocat. Sara sto bien, ch'el ha betga survegnia avant ils ils ple lez.

Il tat veva scho far il Christa, ca steva da lez tains agl mulegn da Cadagn aintagiosut Donath, en mulegn da vanar — as vagn anc oz el. Quei era en «mebel» strusch da radir sei sen ena muntogna cullas veias dalsez onns. Mo co vagl? Ena daman ch'il tat va gio'n clavo, el il mulegn là, beal ad enurden. Co era quei ia tier? Il Linard era la sera tard ia gio Cadagn pria a purto sei il mulegn entier ad entratg. «Mo ti biestg,» gil il tat.

Da quellas bravuras hal anc fatg ples, mo lagn ussa schar.

Qua ch'el veva bundant traïnt'onns, hal stuvia calar da far il calger. Entras la lavur, ner jau se nuta entras tge, era en man gnia tut mamfer, miez struptgea. El, betga quel da schar pallendar il tgea. enquiera ena plazza da famegl a survean egna orase la Muntogna tier egn dils mesters purs. Là statel en pér onns, mo — vean lura cunenea anaint. Pertge? — Que richun, schiglio en um gest ad enurden, veva ena feglia alla flur dils onns. A que fameglet sperteziás a plagn spass, ca cantava ear schi bagn da quellas canzuns viglas, veva aquisto il

cor dalla matta. Betga ch'el vess forza salubia, da far tuppadats davo il dias agli vigl; mo lez veva natural îls agl tgea, a dus carstgans giuvens, inamuros han quei betg. Ad avanca schar ir megn'anavant, gil en beal gi agl Linard: «Tei es en stupent giuven ad en veritabel famegl, mo per la mi feglia es megn'a — betga il detg um.» — Ple hal nuta basgnia gir. Il pover Linard ha fatg il seas fagot ad e gnia anaint. Betga ca el sez vess raquinto ad enzatgi da quegl. Na, ils carstgans profunds ten quia ad endiran . . . a survintschan, sch'igl pon, ner portan enzacuras lur dolur an fossa cun els. Mo sco'gl va, enzatgi era gnia sesur, ad igl era gnia or.

Da quander envei hal il meas ô Linard gia emblido il spass ad il cantar ad ear nuta sascho aint ple agn cumpagneias. Bagn, enqualgea, culla cumpagnia da mats fascheva feasta dà Sogn Stïafen a cumprava aint ils giuvens, saschavel carmalar a nava ear. A quegl era lura ena feasta per la cumpagnia. Per en pêr uras rumpevel il humor puspe tras la crusta a fascheva puspe sagls a sagliotters. A tut rieva, ch'igl fascheva mal il vainter. Ear la funtana dallas canzuns entschaveva puspe a currer a terglischar. Mo cu'l cantava la canzun dalla Rosina a gneva tier la strofa:

Tgei trista spartgida
Pudess quei vegnir,
Pudess engual uss
En tia bratscha murir !

gnevel fetg serius, ad ils auditurs ear. El beveva anc or il seas vign a nava. —

Suainter ch'el era turno dalla Muntogna él sto a tgea. Il tat e dalunga mort ad el ha surpria que funset a que muvelet biestga. Tschels fardagliuns eran, tenand or l'onda Vreana davend, meas bab, il giuven, a scola. — Ad ils onns en passos. Igl ô Linard ha fatg il pur, luvro a murtiro d'ena stéla all'otra. Igl avust erel la daman cuogl far gis aintasensum ils culms. Vei entuorn miezgi vegnevla l'onda Vreana culla manadira. La sera tard, pigl blear da stgira nera notg erin puspe gion vischnanca culla lur voltetta fagn. Anc ussa e aintase las Plancas dil Runal gest sur Funtanas fredas an ena toletta en tscheppet larasch da batter, ch'igl ô Linard ha gia purto seda Mathon.

Meas ô Linard era betga me en umet fetg lavurus, na el era ear stermentus survetschevel, era adigna pront da gidar als oters. A sch'igl era en crap an ena veia, prendevel sei quel cugl seas man mamfer ad al fiereva or. Quantas gea hal aviert or ils cunéglis a dutgs da veias casanas, da culm a da gold ad insumma fatg lavurs cumegnas suleschen sulet. Mo persuainter gnevel il Nad ear estimo da tuts ils seas cuvaschegns, da giuven a vigl.

Culla biestga mai duvravel en fest. Ch'el era malsan, segl litg da mort, stuevin oters perver. En gi, ca la biestga era veda la turvasch, éla la faneastral stiva stada avierta. La vätga viglia oda la vusch dil seas patrun ad entscheva a migear, saglia nasei ad aintaseda la punt encunter gl'esch tgea, a vagn gia hirlis da la radir davend. «Ea gea, la mi Grischa, se betga vengnir . . . »

Ea, el veva tgappo la puntga (malcostas) a stuia sametter. Il docter Nay, ch'era lura ora Tusan, vess perques al sprindro, mo tge fal il vigliet? Tut era sen bien, el era schon lavo, mo stgeva anc betg ir giauador. Qua, la dumengia da cumegn, nign era que mument gest agn tgea, mitschel giauador a gio Sutgea a vurdar gio Donath, sco i fetschan cumegn. — L'oter gi e'l puspe agl litg cun olta feavra. Il docter vean puspe: «Tgei tuppadats fascheis era?» — Mo igl ô Linard dat nuta ple risposta, e betga ple tier sasez, a l'oter gi e'l mort.

Il gi dalla satterada allas dudesch da miezgi hani, sco gl'era usit tier nus, mes el agl begl. Igl ô Giachen Fretg, en terment um da natira pletost criua, ha gido metter agl begl el. A jau, en buab da dudesch onns sund ear sto speras. Que mument mena emblidi: Culla bara e stada agl begl, vezzi dand gau ena larma dagl ô Giachen segl frunt agl ô Linard, ad anc egnar, ad igl ô Giachen gi cun vusch tremblanta: «Ea, ea, ti es sto en bun Linard, ti has fatg blear per oters.»

Jau ve ear stuvia entschever a dar is, sunt fugia or stiva, a las mis larmas en curridas gi a liang.

Vagn lura sattero el. En stermentus pievel e sto suainter bara. — Igl ô Linard ruossa ussa prest curant'onns agl santieri sulegliv dalla nossa vischnanchetta montagnarda.